

AKATAPPA

Mart 2013 - Sayı 159

Aylık Şiir ve Eleştiri Dergisi

ISSN 1305 - 7685

Serap Aslı ARAKLI

Halim YAZICI

KIŞ VE POETİKA

kederdir her ömrün üçte biri, gençliğe anestezi denir
odaları kutsama sevap da günah da geceleri işlenir

kâlû belâ'dan beri anne kalp baba darp cümlesidir ya!
hele bir kar yağsın da gör evleri üşüten pencerelerdir

sakin ha! isteme benden daha fazla safran ve gözyaşı
unutma ki kar içinde yanan kar içimizi ısıtan candır

ey dünya! 13 aralık dahil tüm aralıklarından geçtim senin
âh, kerem çöküğü bu dünya şi'r-i kadim ikimizin iyiliğidir!

değil ocak ayı bu kış da biter efsunlu sularımı kafana dik--
aşk Allah'ın nabzı, *öldüm!*lerim belki de ölmediklerimdir

Allah mı dedim! benim yanak senin alın çukurunda *O* var
cüzdan ve alyans aptalları kandırır ancak, her nikâh kandır

âh dünya! evcilik-evlilik gül ve paranoya işte alıştım sana
içimde yükselen her merdiveni çık sevgili düşmek benimdir

Çamlıca, 13 Ocak 2013

II
perdeleri çek uzun uzun konuşalım bu kış ey sevgili
elhan-ı şita bir cenab'ı kış unutsa bahar hatırlar ey sevgili

karda yürür güneşe ray döşer ya çocuklar kalbim ray işte
babamdan öğrendiğim türküleri sen mırıldan ey sevgili

kan acıyı acı kanı ayartır budur belki de aşkın poetikası
dünya saatinde elma kes elinle kalbimi dinle ey sevgili

ocak pavese şubat rilke mart mallarmé ya, içime eğil
bu kış kıssalar anlatıp uzun şiirler yazmalıyım ey sevgili

"ilk nefeste yarılanır cıgaram" dese ahmed arif, bahar gelse
bardakta bekleyen su dahil her suda taş sektirsek ey sevgili

bugün pazar! gel, damat tıraşı ol ve bana acımı hatırlat
ensede biriken kan kalbin replik lekeleri bazen ey sevgili

say ki hiç roman yazmadım, üç adım var üçü de derin kesik
şiir anı arası bir şey adım, sakla beni defterlere ey sevgili!

Çamlıca, 13-21 Aralık 2012

KUŞ SESİNDEN KÜÇÜK KALBİN

senin yüzün
şiir yazılmak için
yaratılmış bir hüznün

akşamüstü çay saati
içine çekilen
bir gül vakti

bunu böyle bilsin
kuş sesinden
küçük kalbin.

Serdar ÜNVER

DÜŞE KALA

Düşten önce
Düşe nasıl
Gitmek iyi
Düşe değen
Bilir belki

Ben önceki
Bin zamanı
Eğip büksem
Bilmem yine-
Düşe değer
Değilim ki

Tahir Abacı, Fatih Akça, Adnan Akdağ, Necati Albayrak
Hüseyin Alemdar, Nilüfer Altunkaya, Suat Kemal Angı, Serap
Aslı Araklı, Yalçın Aydınlık, Alican Aydoslu, Ünsal Çankaya,
M. Güner Demiray, Soner Demirbaş, Oresay Özgür Doğan,
Mehmet Erikli, Metin Fındıkçı, Ozan Genç, Mehmet Girgin,
Korkut Kabapalamut, Emin Kaya, Hüseyin Korkmaz, Zeliha
Köse, Seyhan Özdamar, Tolga Özen, Seher Özkök, Onur
Sakarya, E. Sema Sezen, Sıtkı Sıyrılmış, Emre Şahin, Kâzım
Şahin, Ahmet Tahta, M. Cihan Taşan, Serdar Ünver, Halim
Yazıcı, Erol Yılmaz, Reha Yünlüel.

ŞİİR ÜZERİNE İDDİADAN UZAK AFORİZMALAR

Korkut KABAPALAMUT

Kimi şiir keşfettiği ya da sorguladığı, kimi şiir icat ettiği bir gerçekliği fısıldar kulağımıza. Okursa bununla değil, sözün ruhunda hangi derinliğe inebildiği, orada tam olarak nereye, hangi şiddette dokunup ne yaptığıyla ilgili yalnız.

Şiirin kendisini, kimin tarafından kaleme alındığı kadar az ilgilendiren başka hiçbir şey yok.

Artık ete kemiğe bürünmek, görünür kılınmak isteyen şiir, şairin kapısını ilk kez çalana kadar hayranlık verici derecede sabırlı, soğukkanlı, o andan itibaren hayal kırıklığına uğramış çocuklar gibi soluk soluğa, anlayışsız, aceleci hep.

Arada bir, deneyim ve sınırlı bir yeteneğin yardımıyla çarpıcı şiirler kaleme alabiliyor olmak kişiyi şair yapmaya yetmez kesinlikle. Böyleyken, yaşamı boyunca dikkat çekici tek bir şiir, hatta özgün bir dize yaratamamış bazı kimseler gözümüzün içine baka baka en büyük, şanlı ozan sayabiliyor kendini.

Şiir, hemen her seferinde, doğrudan ya da dolaylı yoldan şairin kendi, tümüyle kişisel ve dramatik gerçeğine işaret eder ya da onu hünerle icat eder. Şair, özünde salt bununla ilgilidir. Okursa nihayet etkileyici bir şiir okuma olanağına kavuştuğuna safça sevinmekle yetiniyor hep.

Bir şiirin henüz yazılmamış olması, onun yeterince iyi olmadığını değil, herhangi bir şairin henüz onu yazmak zorunda kalmadığını gösterir bize.

Hayatı, maddi birtakım beklentilerin ve tensel hazların mümkün olan en kısa süre ve en yüksek yoğunlukta doyurulması çabası olarak algılayan çoğunluğun gözünde şiir uğraşından daha büyük saçmalık, zaman yitimi, şairden, şiir okurundan daha ahmak hiç kimse yok yeryüzünde. Oysa şair hep anlamak, ardından da bağışlamak zorunda kalıyor kör, bilisiz kalabalığı.

Kötü bir şiir yazıp yayımlayan, bunun ayırında bulunması koşuluyla, şiirinin okurca tam olarak kavranacağından ve eninde sonunda bağışlanacağından kesinlikle emindir. Buna karşılık, gerçek bir yapıt kaleme alan ciddi şair, sonu gelmez bir kuşku ve tereddütler ağının içinde debelenmeye yazgılı paradoksal olarak.

Birini sevdiğini söylemek için yazılmaz şiir. Sen şiirini yazarsın, o laf arasında senin birini sevdiğini de ilan eder dünyaya.

Kendini buna tümüyle zorunlu hissetmedikçe, başka tek bir çıkış yolu, ifade biçimi inatla aranıp bulunamadıkça, şiir adı altında son derece garip, yadırgatıcı bir metni güçlükle, gizli gizli kaleme alıp, üzerine de bunu bir yerlerde yayımlatmaktan daha büyük budalalık, işgüzarlık bilmiyorum ben.

Hayat, özünde Tanrı'yla ozan arasında adil bir işbölümü. Biri, örneğin yağmurunu yaratıp canı istediğinde, arzuladığı mekâna yağdırır, diğeri onun ne derece güzel, şaşkınlık verici olduğunu en etkili, sihirli biçimde bize anlatmaya gayret eder.

Şiir, kişinin, yaygın, bilindik sözdizimi ve kalıplarıyla kendini tam, doğru olarak ifade etmesinin artık tümüyle olanaksızlaştığını dehşetle fark ettiği anda başlayıp, yeniden normale döndüğü, yatıştığı an noktaları. Başka deyişle, bir kriz süreci, delilik nöbeti şiir.

Hüseyin KORKMAZ

KANIKSAMA LİTERATÜRÜ

suya düşen rüzgâr çırpır,
çiçeğe tutunur çıkar gölge sudan

sözcük mağarasında karınca yuvası
ağzında dökülen bir aşkın artığı--
taşır, virgülü aşır yeni cümlesine laenin

kıvılcım sürter taşı birbirine bazen
bazen taşra konuşur hecelemeden ömrüme baka baka

aşk, kalbin katliamıydı doğuda, kanıksadı mı beni o da
[yoksa!]

Fatih AKÇA

ELEMENT KESİĞİ

Sonra suya düştü göğsümdeki sancı

*Bir kibrit daha yaşadım
Ben bu yangında*

İnsan uzun bekleyişlerde benziyor körpe yemişe
Acı sütün kırağını çalıyor çingiraklar, beşikler

Emdim dallarını gecenin büsbütün köz
Damarımda yırtılan kavtaşını tanımım
Çingünler ve gözbebeklerim
Har içinde bir çığlık, bir çiçek sanrısı
Acının insanda damıttığı

Sonra havaya çağrıldı göğsümdeki sancı

*Bir bulut olur yaşarım
Ben bu yağmur kopuğunda*

Yağdım yeryüzüne eğip dallarını iğde kokularının
Yüzümde biriken gıcirtıyı kestim
Frekanslar ve tülbentten süzülen ellerim
Yokluk içinde bir tutam göz bir tutam kalp
Aşkın insanda saplanması

Sonra toprağa dağıldı göğsümdeki sancı

*Bir küf olur oyulurum
Bu taş kökünde*

Ateşin ayakları burkuluyor içimde
Magmadır, kordur, kırılan ırmaktır
Elementin insanda gizlenişi

Şiir dünyayı daha güzel, aydınlık bir yer yapmaz.
Paradoksal olarak, bir yandan açıklayıp maskesini
acımasızca indirirken, diğer yandan el çabukluğuyla
gözümüzden kaçırıp unutturur onu, kılıktan kılığa sokup bizi
hayrete sürükler.

YURTTAŞLIK BİLGİSİ

Hangi enlemdir
boylamınca kesilen
yuvarlağından?

Kuzeye doğru
doğudan yol alarak
uzar batıya.

Deniz Ege'dir
kardeşliğin beşiği
tarihten beri.

Fırtınalar ak
takalar al bayraklı
ölüm karadır.

Dağlar meskendir
ova başaklarından
değirmenlere.

Ürettikçe çok
bölüştükçe mutlu
yaşar halkımız.

Yurttaşlık sağlam
gönül birliği ister
devlet olmaya.

Cihanda sıhhat
bir nefesten ötedir
sulh çubuğunda.

Gebze, 18.12.2012

Kâzım ŞAHİN

SAÇLARINDA KEKİK KOKUSU

Bakınca yüzüne bir dağ köyü serinliği
Toprak, hava, en güzel sarılığı güneşin
Uzak dağlara bakan gözlerindeki mavilik
Dünyanın bütün çocuklarını anlatan
Afrika, Asya, Avrupa, gidilmemiş kıyılar...

Bakınca yüzüne bir dağ köyü yalnızlığı
Kıyılardan, denizden, demirden uzak
Saçlarında kekik kokusu
Ve serinliği rüzgârın
Dünyanın bütün çocuklarını anlatan
Afrika, Asya, Avrupa, gidilmemiş kıyılar...

Bakınca yüzüne bir dağ köyü yaşamı
Ayışığı, bulutların dansı
Gözlerine aniden yürüyen uyku
Düşlerle başlayan aydınlık
Dünyanın bütün çocuklarını anlatan
Afrika, Asya, Avrupa, gidilmemiş kıyılar...

AMASYA

dostum aradı
yarım elma istiyor
alınmış biraz

bimarhane'de
buselik makamında
başladı yağmur

hangi tutsağın
sesiye kayalıktan
esen rüzgârlar

sararmış yaprak
kaybolmazdı ırmağın
eski renginde

omuz omuz
yalıboyu evleri
hâlâ ayakta

minyatür müze
şehir içre şehirde
zaman tüneli

suyu *ferhat*'tan
çilehane çeşmesi
şirin mi akar

tomrucuk güller
amasya'da güvercin
şehzade kalpli

yaşlıca çınar
gölgesinde *istanbul*
havası saklı

durdum *kunç köprü*
bakakaldım yüzüme
sanki *strabon*

ustası olsam
içimdeki ölüyü
taşlara gömsem

mihri hatun'la
ağır ağır çıktığım
birkaç basamak

tacı güneşten
kral mezarları şu
kaç odalık taht

harşena dağı
zirvesinde *albayrak*
haiku yazıyor

EDİP, TURGUT, CEMAL...

Tahir ABACI

Gazetelerde edebiyat üzerine yazmanın belli güçlükleri var. Yer, sayfa, sınır sorunları yüzünden özgürce savrulmıyor, dahası tamamlanmış metnini "içerden" bir kez daha kısaltmak zorunda kalıyorsunuz. Bu yazı, on beş yıl önce Radikal İki'de aynı adla yayımlanmış yazımın kısaltılmamış özgün halinin yeniden kurgulanmış, genişletilmiş ve gözden geçirilmiş biçimidir ve bu biçimiyle ilk kez yayımlanmaktadır.

Edebiyatta akımların tarihçesi tuhaf ve hazindir. Birçok ad toplanıp bir araya gelirler, bir gürültü kopar, karşı çıkanlar, savunular olur. Sonra ortada içi boş, koca bir gürültü kalır. Bir sürü ad, herhangi bir değer taşıdıkları için değil, hasbalkader o toplama katıldıkları için anılırlar. "Servet-i Fünun" "Fecr-i Atı" "Hecenin Beş Şairi" "Yedi Meşale" böyle "akım"lardır. "Garip" bir çekirdek akımdı, belki daha farklı olabilirdi. "İkinci Yeni" ise bir akım olmaktan çok, çıkış arayan çok sayıda şairin modernizme doğru güçlü bir yönelişidir. Özerk modern teknikler onunla özdeşleşmiş gibi algılanmıştır. Sözelimi Asım Bezirci "İkinci Yeni"nin olumsuz özellikleri arasında "değiştirim, karıştırım, özgür çağrışım, soyutlama, anlamsızlık, usdışına çıkma, güç anlaşılma, okurdan uzaklaşma, kaçış" gibi özellikler sayar. Oysa özellikle ilk dört özellik hemen her şiir anlayışı için geçerli, özerk tekniklerdir. "İkinci Yeni"nin başlangıcı da, bitişi de belirsizdir, tartışmalıdır. Sözelimi Oktay Rifat, "İkinci Yeni"yi kitabı ve önsözünü kendisinin başlattığını öne sürerek farklı düşünenlere sitemkâr davranmıştır. Oktay Rifat'ın, *Perçemli Sokak* (1956) adlı şiir kitabının başındaki önsöz, bu şiirin poetikasının özettir. Bu kısa yazı, Ahmet Haşim'in *Piyale* adlı kitabının başında yer alan "Şiir Hakkında Bazı Mülâhazalar" adlı önsöz gibi, *Garip*'in önsözü gibi, edebiyatımızda etkisi büyük olmuş önsözlerden biridir. Oktay Rifat, günlük konuşma dilinden yola çıkan yalın şiirin artık tıkanıp ve tükendiğini, alışılmış gerçeğin fiilen değilse bile kelimelerde değiştirilebileceğini yazıyordu.

Attilâ İlhan, "İkinci Yeni"nin amansız bir karşıtı olmakla birlikte, ona giden yolu, bir yandan Garip şiirine, öte yandan kaba toplumcu şiire karşı çıkararak imgeci şiirleriyle kendisinin açtığını ima, hatta iddia eder. *Sisler Bulvarı*'nin 1954'te yayımlandığı hatırlanırsa, bir bakıma haklı da sayılabilir. Aslında 1955'ten başlayarak Oktay Rifat, Melih Cevdet Anday, İlhan Berk, Behçet Necatigil, Turgut Uyar, Ece Ayhan, Cemal Süreya, Sezai Karakoç, Ülkü Tamer, vd. şairler bu doğrultuda ürün vermeye başlamışlardı. Kitap adları bile, sessel benzeşimlerle ortak paydayı işaret ediyordu: *Perçemli Sokak*, *Yerçekimli Karanfil*... "Garip" şiirini sevenler ya da toplumsal eğilimli bir şiirden yana olanlar, bu anlayışı eleştirmeye başladılar. Genç bir yazar, Muzaffer Erdost, *Pazar Postası* dergisinde bunlara karşı bir dizi polemik yazdı. Erdost, bir yenilik dönemine giren şiirin kolay deyişten uzaklaştığını, doğayı kabaca yansıtmak yerine düşünsel bir evren kurduğunu, vb. yazıyordu. 19.8.1956 günlü *Son Havadis* gazetesindeki yazısının başlığı da "İkinci Yeni"ydi. Çocuğa ad konulmuştu. Ancak Erdost, bir yazısında, "Bu şiir bir şey söylese söylediği rastlantısaldır" dediğinde, buna Edip Cansever de, öteki şairler de karşı çıkacaklardır. Gelgelelim her akımda boy gösteren "ayrık otları", fırsatçılar bu "anlamsız şiir" konusunu düz mantıkla çoktan kapmışlardı; dergiler sözdizimine meydan okuyan

şairlerle dolup taşmaya başladı. Oysa gövdeyi temsil eden şairler, batılı felsefe akımlarının, özellikle varoluşçuluğun da etkisiyle, teknik yenilikleri giderek felsefesi olan bir şiir için kullandılar.

Şurası bir gerçektir ki, akımlar başlar ve biter, aslanan farklı çizgi ve yetenekteki şairlerin kişisel özellikleridir. Edebiyatımızın unutulmaz "trio"su, Edip Cansever, Turgut Uyar ve Cemal Süreya, "İkinci Yeni" denilen gökadanın çok sayıdaki yıldızından üçüydüler, ama en göz alıcı, merkeze yakın, simetrik üç yıldız, "Orion"un belkemiğindeki üç yıldız gibi.

BANA MISIN DEMEYEN ŞU BIKTIRICI MASA...

Adam masaya anahtarlarını, bakır kâse içindeki çiçekleri, ışığı, sevdiklerini, sonsuzluğu, kaç gündür içmek istediği biranın dökülüşünü, uykusunu uyanıklığını, tokluğunu açlığını... koyar. Bu kadar yüke bana mısın demeyen masa bir iki sallanıp durur, adam hâlâ koymayı sürdürür. "Masa da Masaymış Ha", Edip Cansever'in 1954'te, henüz yirmi altı yaşındayken çıkardığı *Dirlilik Düzenlik*'te yer alıyordu. Şiir Cansever'den daha popüler olmuştu. Öyle ki, yıllar sonra bir masa çevresinde bulunduğu Ahmet Muhip Dıranas, aynı şiiri övdüğünde, "Üstad, ben o şiirden bıktım, benim başka şiirlerim de var" diyecektir. Dıranas ise "Eh, ben de Fahriye Abla şiirinden bıktım, her şairin baktığı bir şiiri vardır" diye karşılık verir. Kimileri şairleri sadece en popüler şiirleriyle bilir: Kötü bir okuma biçimidir. Çoğu kez en popüler şiiri bir şairin en iyi şiiri de değildir.

Edip Cansever, şiir kitaplarının toplu basımlarına 1947'de çıkan ilk kitabı *İkinci Üstü*'den hiç şiir almazken *Dirlilik Düzenlik*'ten (1954) sadece dört şiir aldı. *Yerçekimli Karanfil*'de (1957) ise bambaşka bir şiirin sularındaydı artık. Teorisi sonradan yapılacak, Türkçe adları sonradan konulacak metafor ve metonomi, sanayileşmeden dışarı açılan toplumlara özgü 'çokseslilik'i ve bireysel insanın tekil iç dünyasını şiire taşımada en etkili araçlar olmuştu. Dolayısıyla, geçmişte bu yöntemleri denemiş Türkiyelilerden de kısmen el alınsa da, daha çok gerçeküstüculükten esinli bir şiir anlayışı geliyordu.

Edip Cansever, *Yerçekimli Karanfil*'den sonra imgeci ve eğretileneci bir konumda durmadı, "iç geziler" başlattı. *Umutsuzlar Parkı*, *Nerde Antigone*, *Tragedyalar*, *Çağrılmayan Yakup*, *Ben Ruhi Bey Nasılım*, *Bezik Oynayan Kadınlar*, *Oteller Kenti* varoluş kıvrımlarında yittiğini düşünen, bunu aşamayan benliklerin bir tür "negatif-epik" söylemleridir. Cansever dilini onlara ödünç verir; söyleme indirgenen dizeler, şizofrenik tonlara bürünür. *Petrol*, *Kirli Ağustos*, *Sonrası Kalır*, *Sevda ile Sevgi*, *Şairin Seyir Defteri*, *Eylülün Sesiyle*, *İlkyaz Şikayetçileri* temada ve söyleyişte birbirlerinden de farklı olarak aralara girerler. Çok genel bir özetlemeyle Bodrum ve Balıkçı tanışmasının ürünü olan *Kirli Ağustos* doğaya, dışarıdan sızan ışığın en çok aydınlattığı toplam olan *Sonrası Kalır* toplumsala açılım denemeleridir. *Sonrası Kalır*'daki unutulmaz şiirlerin, "Gül Kokuyorsun"un, "Mendilimde Kan Sesleri"nin, "Dostlar"ın... güncel arka planları vardır. *Halkın Dostları*'nın bu şairler hakkındaki "gericilik" suçlamasına o yıllarda Ahmed Arif şöyle bir tepki vermişti: "Küçük burjuva şairleri devrimci şiir yazmadıkları için suçlamasının bir anlamı yok". Bazıları şu tür yargıları "şiir dışı" bulabilir ama onların şiiri, sadece sınıfsal yapıları anlamında değil, tematik anlamda da gerçekten "küçük burjuva şiiri"ydi. İkinci Yeni akımına katılan şairlerin pek çoğu, toplumsal hareketlerden etkilenen şiirler de söylediler. Neredeyse tümü "sosyalist" bir dünya görüşünden de yanaydılar. Ancak toplumun en dinamik kesimlerine bakarken bile kutsayıcı / ağıtçı söylemi

aşamadılar, sözgelimi Nâzım Hikmet'in en sıradan insanlarda görebildiği / gösterebildiği potansiyeli kavrayamadılar.

Sonrası Kalır'ın ilginç bir başka yönü, Cansever'de ilk ve son kez insan ilişkilerindeki olumsuzluğa verilen değer ile mekânın ve nesnelerin yükünün birbirini dengelemesidir. Cansever'de acıtan ilişkiler yerine acıtmayan doğal nesnelere, görüntülere kaçış ve onları bir çeşit göstergeye çevirme, onlardan bir çeşit dil gibi yararlanma, onları bir hüznün cümlesinin kelimeleri yapma eğilimi baskındır. *Sonrası Kalır*'da ise şairin dışı açılma eğilimi doğrultusunda yarı idealize, yarı hüznüle örselenmiş insanlarla yol alma eğilimi, eşyanın ve coğrafyanın tadıyla bir karışım oluşturur.

“BU DÜNYADA YAŞAMAK CANSIKICI BİR ŞEYDİR BAYLAR!”

Turgut Uyar'ın şiirinde bu nitelik çok daha belirgindir. Çünkü onda “iç gezi” istikrarlı bir seyir göstermez: yolu çukurludur. Cansever, tecimin ortasında ama üst katta oturur (Kapalıçarşı'daki antikacı dükkânının işlerini aşağıda ortağı yürütür) ama bir başka yerde ardışık anlamlar dizisi hayal eder, yolu kıyıları ve otlara uğrar. Uyar'da ise bürokratik hayat, didinmenin boşunalığını üfler. Şiirinden çıkarıyoruz bunları, biyografik verilerden değil. Kelimeler yinelenerek söyleyiş kütleşir: sıkıntıyı vurgulamak içindir. “Ben hep sıkıntılıyım. Yani bir adamın canı sıkılır, o ben'im. Çünkü bana en yaraşan durumdur sıkıntılı olmak”. O da “Toplu Şiirler”ine ilk kitabı *Arz-ı Hal*'in (1949) tamamını değil, kimi şiirlerini aldı. *Türkiyem* (1952) ise henüz “İkinci Yeni”yi değil ama sonraki Turgut Uyar'ı haber verir. Turgut Uyar, “İkinci Yeni” doğrultusundaki şiirlerini *Dünyanın En Güzel Arabistanı*'nda ve *Tütünler Islak*'ta topladı. 1968 gibi toplumsal açıdan hareketli bir dönemde çıkan *Her Pazartesi* onun şiirsel değişimini de yansıtır. *Divan*, bir gelenekten yararlanma denemesi olarak ilginçtir. Altı başlığı “70-73 Notları” olan *Toplandılar*, ise Cansever'in “Sonrası Kalır”ıyla aynı yıllarda yayımlanmıştır, onunla kardeş bir kitaptır. (Benzer bir alt başlığı, önceki kitap *Her Pazartesi*'nde de görürüz: ‘62-67 Notları’.) İç gezi “umut” çatlağından dışarı uğramıştır, ama Uyar başını hemen içeri çeker: 1970'ler onların aşkınlık bilincini şaşkırtacak gelişmelerle doludur.

1960'ların ortalarından 1970'lerin ortalarına uzanan dönem şiirimizin en ilginç dönemlerinden biri, belki de en olgun dönemiydi. Dönemin bir başka özelliği, “İkinci Yeni” adı verilen akım içinde yer alan şairlerin, bu akım hakkında zihinlerde uyanan nitelemelerden, hatta akımın kendisinden uzaklaşmaya başlamalarıydı. Çünkü dönem şiirinin üzerinde hem dışardan, toplumsal ortamdan hem içerden, edebiyat ortamından yoğun bir baskı vardı. İkinci Yeni şairleri, bu dönemde zaten fazla ırak olmadıkları dünya görüşlerini anımsadılar. Ancak bunu siyasal bildirisini olan şiirlere yönelerek değil de, somut hayata bakan şiirler yazarak yaptılar. Aynı akımın içinden gelip siyasal bildiriye yönelen kimi şairlerden daha sahici olabilmelerinde şaşılacak bir yan yok, çünkü toplumsal etkinliklerin öz çocuğu olan siyasal bildiri şiiri arka plan ister. O arka plan olmadan yazılan şiir ise kendisini ele verir, sahicilik taşımaz. Turgut Uyar, yapay yollara sapmaktansa, toplumsal konumuyla doğru orantılı bir şiir yazmanın getirisini de, götürüsünü de göze alabilmiş şairlerden biri. 1962'de çıkan *Her Pazartesi*, altı yıl önce çıkan *Tütünler Islak*'tan tam bir kopuş olmasa bile, epeyce farklıdır. Aynı durum *Her Pazartesi* ile *Toplandılar* ilişkisi için söylenemez. Bu iki kitap birbirini bütünler gibidir. Ancak, *Her Pazartesi*'ndeki epik şiire sokulma denemeleri,

Toplandılar'da azalır. Uzun şiir denemeleri de görülmez, elliden fazla şiirin yer aldığı bu kitapta.

Cumhuriyetin kuruluşundan 1960'a kadar geçen sürede yetişen aydınlar, örgütlenmesi sınırlı ve zorlu olan toplumsal muhalefet akımlarına da şu ya da bu nedenle eylemli biçimde katılamamışlarsa, ‘felsefi huzursuzluk’ ile yüz yüze gelmişlerdir. Turgut Uyar, yirminci yüzyılda kimi Avrupalı düşünürlerin (Kierkegaard, Heidegger, Sartre, Camus vd.) kuramsallaştırdığı kaygı (angst) – umutsuzluk – varoluş (existence) - varlık / aşkın varlık (sein – dasein) gibi olguları bizim edebiyatımızda somutlayan en prototip temsilci sayılabilir. *Toplandılar*'ın hem Turgut Uyar'ın somut hayata en fazla sokulduğu şiirlerinin toplamı olarak, hem de bu göze alışa rağmen onun açısından ‘sıkıntı / kaygı’ olgusunun aşılması için kesin biçimde ortaya koymak bakımından ayrı bir önemi var. ‘Sıkıntı / kaygı’ durumu, hem şiirinin bütününe atmosfer olarak yayılarak, hem sık sık tematik vurgulara konu olarak, hem dize düzleminde kimi yapısal sonuçlara yol açarak sayısız yansımalar doğurur. Uyar, birçok şiirine umutlarla, özelemlerle, aşkın kişiliklere göndermelerle başlıyor; ancak, ‘biteviye’ye, ‘sıradan an’a yenik düşen vurgularla bitiriyor. Son vurgular, bazen yineleme yöntemiyle ve genellikle ‘nafile’ye çıkıyor. “kimseye yakışmayan bir bezginlik / beyaz bir örtü gibi üstümüzde / daha kötüsü / kırmızı bir örtü gibi” “şimdi / hey gidi istanbul / hey gidi istanbulun topkapısı / şimdilik ve daha birkaç zaman / şimdilik çaresizliğin sevgilim / hüznün olarak fark edilen birikiminde”. Turgut Uyar'ın kimi şiirleri zaman zaman toplumsal göndermeleriyle de şiirimizde az rastlanır söyleyiş güzellikleri yakalıyor. Dünyayı algılayış tarzına itirazlarımız olabilir, ama *Toplandılar* şiirimizin en önemli toplamlarından birisi.

Umut, sadece 1982 baskılı kitabının adında kalmıştır: *Kayayı Delen İncir*. Son şiirler toplamı *Dün Yok mu?* asıl olarak yarının yokluğunu söyler gibidir. Turgut Uyar, 1960'lı yıllarda dergilerde yayımlanıp sonradan kitaplaşan *Bir Şiirden* üst başlıklı yazılarında, bir şairin başka şairlere bakışının ilginç örneklerini de vermiştir ama o daha çok şiir yaşamayı seçmiştir.

GARBA DÜŞMEK MİDİR GURBET?

Cemal Süreya, üçlünün en dışa dönük olanıydı. Bir bakıma en acarı, en “ofansif” olanı. En başını alıp giden imgelerle yazan da o oldu. Yaşça en küçükleri olduğu için doğrudan “İkinci Yeni”nin içine doğdu. O yüzden ilk kitaplarını inkâr etmesi gerekmedi. Enis Batur'un da vurguladığı gibi *Pazar Postası*'ndaki “İkinci Yeni” tartışmaları, en çok onun *Üvercinka*'da topladığı şiirler çevresinde döndü. Cemal Süreya edebiyatımızın en unutulmaz dergilerinden birini, *Papiris*'ü çıkardı. Cemal Süreya, Dersim'li Kürt ailesinin sürgünlüğünü hiç unutmadı, sosyalist kitaplar da çevirdi. Yönetimine katılıp ayrıldığı bir dergi (*Türkiye Yazıları*) için “aşırı solcuların eline geçti” de diyebilecektir. Siyasetin içinde olmadığı, uzağında da durmadı. Aslında bir “buluş” ve “esprî” şairidir; aşk, cinsellik, Anadolu, siyaset gibi öğeler, buluş'a giden anaforda birer motif olarak dönerler. Cansever “Şiir geldi kelimeye dayandı” demişti ama içsel söylemi sürdürmüştü. Kelimeye dayanan, asıl kurgusal şiiri daha çok Cemal Süreya yazdı. “*Gurbet yavrum garba düşmektir gurbet*” gibi ses olarak etkili, ama hiçbir şey söylemeyen dizeleri çoktur. *Göçebe* ve *Beni Öp Sonra Doğur Beni* ustalık dönemi şiirlerini toplar. Cemal Süreya, Edebiyatımızın “harika çocuk”larından biriydi, bir şairin kırkıncıdan sonra yazacaklarını kuşkuyla karşılamak gerektiğini söylerdi, kırkıncıdan sonra aynı günde yayımlanmalarına özel bir önem verdiği son iki şiir kitabı

GEÇENİN KUMAŞI

gecenin kumaşıyla
göğü sıvazlayan ellerimiz
kara bir taşın damarlarından
beslenen yosunun rengiyle kanlanacak
paslı denizlere yorgan yüzlerimiz

derinlikli, acı ve alıngan

ipsiz beşiklerde uyuyan bizleri
dudaklarıyla emziren kadınlara
gidecek bakışlarımız
gözü kapalı odalarda bir cennet
hin olacak yola devinen ayaklarımız

zayıf, kaslı ve urgan

ciddileşecek yüzlerimiz
bakan kâğıda dokunan şiire
bizden geçenlerin olacak kulağında sözlerimiz
şasırtan birer harf olacağız
taşbaskısı tabletlerde

ince, naif ve buyurgan

eski diriminden uzak göründü. *Şapka Dolu Çiçekle*'de toplanan edebiyat yazıları, *99 Yüz*'de toplanan portre denemeleri, günlük yazıları, ışık saçan çalışmalarıdır.

Daha çok müzik ve sinema sanatçıları çevresinde oluşan “fan club”lerin benzerleri daha seyrek olarak kimi edebiyatçılar çevresinde de oluşabiliyor. *Milliyet Sanat*'ta “Şair Yazar Fan Club” başlıklı yazımda buna değinmiş, Cemal Süreya örneğini de anımsatmıştım. ‘İkinci Yeni’ olayı çevresindeki tartışmaların genellikle Cemal Süreya şiirini odağa alarak yapılmış olması, bir bakıma onu akımın peygamberi haline getirmiştir. Her peygamberin havarileri olur, doğaldır. Ancak, konumu bir bakıma Orhan Veli’ye benzer. Atak tavırlarıyla akımı sürükleyen, ateşleyen, ayrıca başkalarının en çok taklit edilen adların akımın en iyisi olacakları gibi bir kural yok. Orhan Veli erken ölmeseydi belki de Oktay Rifat’ın ya da Melih Cevdet’in sonraki verimlerindeki derinliği yakalayamayacaktı. Cemal Süreya da, onlardan belki daha çok dikkat çekmiş bir başlangıç yapmış olmasına rağmen, Turgut Uyar’ın ve Edip Cansever’in sonraki verimleri karşısında bence haklı bir tedirginlik, pek saklayamadığı bir yenilgi duygusu yaşadı. Nitekim, “*her şairin ilk kitabı onun kumaşını ortaya koyar*” “*bir şairin karkından sonra yazacaklarını kuşkuyla karşılamak gerekir*” gibi tezleriyle (daha önce değinildi, onun ilk kitabı *Üvercinka* akımın ağır topudur, oysa Uyar ve Cansever ilk kitaplarını anımsamak bile istemezler), kimi ima ve dokundurularıyla bu tedirginliğini ortaya koymuştur. Gelgelelim, asıl bakılması gereken yer, maratonun tümüdür. Son şiir kitapları düşünüldüğünde tartıda denge olduğu da söylenemez. Cemal Süreya, Ahmed Arif’in şiiri gün ışığına çıktığında da, 1960’lı şairler karşı manifestolarını duyurduklarında da benzer tedirginlikler yaşamıştır. Buradan ikinci etkene geliyoruz, Cemal Süreya, biraz da bu nedenlerden, adı etrafında bir toparlanmayı bizzat kendisi istedi. Dergicilik yaptı, “sosyal” olmaya özen gösterdi, genç kuşaklarla yakınlık kurmaya çalıştı. (Onun belki buna ihtiyacı da yoktu, ama ürününe güveni oranında böyle işler yapan, çevresinde cemaat oluşturmaya çalışan, şeyhlik taslayan, gençleri okkalamaya çalışan adlar her daim var olmuştur.) İşler her zaman istediği gibi gitmedi. Sözgelimi, *Yeni Dergi*'de yayımlanan bir soruşturmada umut bağladığı “genç şairler” (bu lafı da genç iken bile sevmemişimdir) arasında Hüseyin Peker’in ve benim adıma da verir. Cemal Süreya’nın benim için önemi bununla sınırlı değil: Ben Malatya’da lise öğrencisi iken *Papirüs*'te şiirlerimi ve yazılarımı yayımlamıştı ve edebiyat dünyasına ilk adımı böyle atmıştım. Gelgelelim, şartlar ve dönem farklıydı. Ben de kısa süre sonra Cemal Süreya’yı ve yine *Yeni Dergi*'de ilk yazılarımı yayımlayan Memet Fuat’ı “toplumcu” açıdan sert biçimde eleştiren yazılar yayımlayacaktım. Şimdi olsa daha insafı bir dil kullanırdım ama doğrusu bana sağladığı ufuk nedeniyle bu “vefasızlık”tan (bana göre isyandan) hiçbir zaman pişman olmadım. Peker ise, ortadan kayboldu. Yıllar sonra ortaya çıktığında Cemal Süreya’dan fazla açılmadığı anlaşıldı.

Sonraki dönemlerde, özellikle 1980 sonrasında Amerika yeniden keşfedilir gibi modernizm yeniden keşfedilince ona yine peygamber gözüyle bakan şairler Cemal Süreya’nın çevresinden eksik olmadı, o da doğrusu bundan hep hoşnut kaldı. Onun “*gurbet yavrum garba düşmektir gurbet*” türünden kulağa hoş gelen ama ne yazık ki genellikle içi boş şiirinin, yine “sosyal” ilişkileri hiçbir zaman ihmal etmemiş İlhan Berk’in deneyden merama bir türlü gelemeyen şiirinin, gövdesiyle hep iktidar tarafında durmuş, asla barikatlarda bulunmamış Ece Ayhan’ın üç beş kötülemesine bakılarak muhalif olduğu rivayet edilen şiirinin, Turgut Uyar ve Edip Cansever’in insanlık durumunu söylemeyi derinleştiren

şiirleri yanında daha fazla önemsendir görünmesi biraz da bundan değil midir? Bedeli de günümüz şiir ortamının hali: Cemal Süreya’ya özenmek, dahası onu indirgemek, espiye ve kelime oyunlarına dayanan “light” edalı artçılara pek de yarar sağlamadı. Elbette, Cemal Süreya’nın halk kültüründen belki en çok beslenen şair olmasına rağmen folklor ve mitolojiye karşı duruşunun poetik önemini unutmadan, şiir üzerine en çok düşünsel emek harcamış ad olduğunu unutmadan... Türkiye insanı, edebiyatçıların da pek çok kez örneklediği üzere “muhabbet”i seviyor, buna göre mesafeye ayarlıyor. Cemal Süreya’nın bir siyasal hareketin haftalık dergisinde yazıp çizmesinin, o grup mensuplarının başka edebiyatçılara göstermedikleri ilgiyi ona göstermelerine yol açmasını anımsayalım sözgelimi. O kadar sevdi ki, dergilerine bile “Yeni” sıfatı ekleyerek Cemal Süreya’nın dergisinin adını verdiler. Sonradan aynı adla üçüncüsü de çıktı. Yani, “*Papirüs*” adı merakı da yeni değil. Oysa bence edebiyatımızda iz bırakmış ve çıkararak şairin adıyla özdeşleşmiş derginin adı yine ona bırakılmalıydı...

Cemal Süreya, bir yazısında Edip Cansever’e sitem ediyordu: Cansever, sonradan esinlendiği imgeleri kitaplarının yeni baskılarında eski şiirlerine ekliyormuş, böylece okuyanlar “buluş”u ilk kez onun yaptığını düşünebilirlermiş. Son buluşu da paylaştılar: Turgut Uyar 1985’te 58, Edip Cansever, 1986’da 58 yaşlarında öldüler. Cemal Süreya da 1990’da 59 yaşında ölecek ortaklığa son perçini de çaaktı...

Suat Kemal ANGI

GALİLEO'NUN KARISI

Bir şiir her dizesinden anlaşılır.
Her sözcüğünden. Her harfinden.
İçinde ya bir sır saklı, ya bir yakarış,
ya bir karışım ikisinden.

Bir tanıklık özlemi hani.
Nasıl acı çekmiş şair. Nasıl da
ıssız kalmış. Ah böyle nerede, nasıl.
Dağ gibi, okyanus gibi.
Deprem dalgası birikip taşmış.

Ya ne zaman sönecek. Sönecek mi
yüreğinin ateşi. Gören göz görecek mi.
Bekleyen. Kendi sessizliği içinde vahşi.
Bittiği yerde sonsuz. O kusursuz taş.

ah sevgilim
sana ulaşmalıyım ölmeden
bu magmadan
bu uçurumdan
geçmeliyim düşmeden

Bir şiir her dizesinden anlaşılır.
Her sözcüğünden. Her harfinden.
Bir şiir. Bir iz de olabilir. Bir hiç de.
Bir kopukluk yeryüzünde.
Kedibalı kalıntısı kuş resminde.
Güneş yanığı kelepçe.
İki gözlü ama kör.
Dünya'ya vurulan kulede.

Soner DEMİRBAŞ

BUDUR SONE

zaman bu
ağsa da olur
ağmasa da
özün kıyası budur

yok gecesı zamanın
kırk gün kırk gece
kırk yıl geçse de
öz hakkı budur

merdivende uyaksız adım
in çık in çık
ilk adım budur

sansarlar argolar ah'lar
zaman geçmiş içinizde
susmanın arki budur

13 Mart 2012

Seyhan ÖZDAMAR

AFYON'UN K9'A İTİRAFI

evet **K9!** Çin Seddi'ne uzanan benim
afyon savaşlarında o dev mülk bendim

herkes nesnelere donuk dünyasına bakacak benden

çok verimli günlerdi, evet **K9!**
diriler benim için ölmüştür, ben şeylerin kurduyum

çok verimli günlerdi, dünyada başka bir dünya
olmayacak, ben tanrı parçacığının kurduyum

evet **K 9!** ben 9 ZigZag Köprüsü'nden geçtim
şeytan zigzag çizgilerde ilerleyemez, ben ilerlerim

herkes nesnelere donuk dünyasına dalacak benden
nesnelere algılayışınızda ben varım
tanrının dünyaya bağışladığı gözü ben oydum

evet **K 9!** 9 zigzag gökdelenlerin ağzındaki göz benim
22.yy uzay savaşlarında ilk benim gözüm açılacak,
ben elmanınızın kurduyum

sakın haa elmanın yerçekiminden korkmayın!

Emre ŞAHİN

BİR ŞAİRİN NOT DEFTERİ

sen orda bana özlemler doğru sevgilim!
kozasında tutsak keleklerin sancısını sakla hep
ırmağın teneşirinde ölümler getir bana
gün doğmadan

sen o şehirde bana hasretler donan sevgilim!
müzmin yarınlara kardelenler topla
gece bekçilerinin adını unutmasına kolaylık sağla
tramvayların önünü keserek

postahanelerde adı kazanmış mektuplara
sıllalar gönder benden çaldığın umut öznesiyle
ah! bilemedim
sakallarımnda bıraktığım çocuk izlerini
şehirler ki hep bu yüzden
yeniden doğurur beni!

saat 00.15
yalın ayak izciler düştü peşime mangalar dağılmadan
balta girmemiş ormanlara kaçalım, doğa ana ve sen
saçların uzak iklimlere uzanan bir merdiven
Rapunzel!

sen o şehirde ıskaladın hayatı sevgilim!
sigaramı yak ve aleve ver bu kenti
ben hüznün intihar vaktindeyim.
hoşçakalın..

SÖZCÜKLERİN EFENDİSİNE MEKTUPLAR -10

Nilüfer ALTUNKAYA

İçimdeki dağınıklıktan senin için biriktirdiklerimi duymuyorsun. Bazen bir düşü çoğaltır gibi çoğaltıyorum seni içimde. Bazen o kadar katı bir gerçeğe dönüşüyorsun ki sözcüklerden ürkiyorum. Bizi kırık yansımalarla biçimsizleştiren bir gerçeklik bu.

Bazen zamana direnememek de inatla zamanın akışına karşı yüzmek de anlamsızlaşıyor. Yazmak işte böyle bir an'ın anlarca çoğalmasından başka bir şey değil. Şiir de işte bu yüzden vazgeçilmez bir tutku. Hep yitik bir zamandan ölümsüzlüğe seslenmek gibi.

Oysa her şeyin bizim dışımızda hızlarla ölçüldüğü bir çağda yaşıyoruz. Yavaşlamak, kendi ritmini bulmak ve şiirin o insanlık kadar eski yüzüne parmak uçlarıyla dokunabilmek için, insanın bambaşka uzaklıklara erişmesi gerekmiyor mu? Seninle bunu başarabildiğimize inandığımda çocukça bir sevinçle doluyorum. Ama aslında başaramadığımızı fark ediyorum hemen sonrasında bu sevincin...

Parmak uçlarıyla şiirin eskil yüzüne dokunabilmeyi düşün... Bence her şair yüreğindeki aşk'ı oraya gömüyor. Böylece aşk, şiirin toprağına dökülerek bedensizleşiyor. Şiirin tanıklığında yaşananlar bu yüzden masumiyetini koruyan duygulardır. Ve şair böyle sınanır hep...

İçimin genişleyen sıkıntısını sana anlatamamak da hep aynı düştün boşuna uyanmaya benziyor. Böyle zamanlarda şiire ve gecenin suskunluğunda beni anılara götüren şarkılara sığınmak biraz hafifletiyor çaresizliğimi. Yalnızlığınla uzlaşmalısın diyorsun... Evet haklısın, çoğu zaman yalnızlığımınla değil, beni bu kadar yoran kalabalığımla uzlaşmaya çabalıyorum. Bu da disiplinli çalışmamı, motivasyonumu engelliyor. Dağınıklık elbette yaratıcı kişiliğin önüne geçilemez bir özelliği ama bendeki dağınıklık odaklanamamak gibi bir aşamaya geldi son zamanlarda.

Edebiyatın her alanını çok sevmekle ilgili bir durumdur belki de bu. Okudukça daha çok okumak istediğim için yetişememek duygusuyla doluyorum ve birçok dala dağılıyorum.

Ama son zamanlarda şiirle ilgili olarak özellikle şairlerin kendi yazıları başta olmak üzere, inceleme ve eleştiri yazıları okumanın ne kadar besleyici olduğunu daha iyi anladım. Şiiri yapılandırmak için eleştirel bakışını derinleştirilmesi yetmiyor insanın, ayrıca bu bakışı felsefe ve psikoloji ile de ilişkilendirmesi gerekiyor. Tabii ki sadece okuyarak da şair olunacağını düşünmüyorum. Hayata yönelik çok yönlü, çok boyutlu, çok özgün bir duyarlılık geliştirmek gerekiyor aynı zamanda. Bu yüzden de şiir yazmak sadece sözcüklerin kâğıda -günümüzde ekrana- dökülmesiyle olan biten bir edim değil.

Evet, Edip Cansever boşuna dememişti, şiirin yapılan bir şey olduğunu.

“Renk nasıl bir çiçeğin rengi, ses nasıl bir kuşun, bir telin sesiye, gözlemlerimizin, algıladığı nenler de şiirdir. Örneğin bir olay içinde, balığın gözlerinde, ışığın yansımada, insanların ölüşüp gittiği bir savaş alanında herhangi bir ozanın bir şiirini canlıyabiliyoruz. (...) Biz şiirle evreni, insanı, olayları yeniden görüyoruz. O gördüğümüz algıladığımız nenlerden de ayıramıyoruz şiiri.” (Edip Cansever, *Şiiri Şiirle Ölçmek*)

Sen şairin bu sözlerini nasıl yorumlarsın bilmiyorum ama bence şiirin yapılan bir şey olması, onun yazılan bir şey

olmadığını anlatıyor, mantıksal bir karşıtlama yaparsak... Şiiri bir yazın türü olarak algılamamın yerine onu yaşamsal bir algıyla donatmak var, bu yaklaşımın altında. Sözcüklere dökülmeyen sadece duyumsanabilen bir yoğunluğu anlamlı kılmak çabasıdır bu olsa olsa...

Bir de Cemal Süreya'nın “Şiir bizde olandır. Düzyazı bizde kalandır.” şeklindeki sözlerini eklersem şiirin sözcüklerle yapılsa da sadece sözcüksel bir kurgu olmadığı daha iyi vurgulanmış olur sanırım.

Elbette şiir ve düzyazı arasındaki farklılıkları irdelemek ya da genelleştiren bir şiir tanımına varmak değil niyetim. Şair olmanın gündelik bir hevesle sınırlanamaz olduğunu hep vurguluyoruz ya, bu düşünceyi şiirin doğasıyla ilişkilendirmeye çalışıyorum sadece...

Şair olmayı şiire emek vermekten başka yöntemlerle tasarlamak, bu kadar çileli bir yolun tanınmak adına yapılan ucuz hamlelerle emek vermeden geçilebileceğini sanmak çok tuhaf değil mi?

Sanki şiir metalaş-a-mıyor, çünkü ne olursa olsun şiirin doğasında o evcilleştirilemeyen yan bütün kirlenmişliklere rağmen kendisini bir şekilde koruyor ama şair, bir ilişkiler ağı içinde kolayca niteliksizleşebiliyor. Buna üzülmemek elde değil.

İşte şimdi Edip Cansever'in şu sözlerine kulak vermeli:

“Araştırmaktan yılmayan bir iki ozan ayrı tutulursa, şiirimiz de tam bir çıkmaza gelip dayanmıştır. Ozanlarımız genel olarak kendi iç dünyalarına çekilmişlerdir. (...) Kimi yerde mazmunculuk ozanlıkla bağdaştırılmış, kimi yerde de resimsi sözcük kompozisyonlarından başka bir şey olmayan cümleler türetilmiştir. (...) ayrıca birbirini tutmaz nice söz dizilerinin yarattığı bir şiir enflasyonu değerine inandığımız nice gerçek şiirleri yaşamalarını tamamlamadan eskitmiş, unutturmuştur. (...) Yalnızca bunalan kişilerin betimlediği bir sanat ortamında, biçimcilik ister istemez öne geçiyor, toplumsal davranış yerini bireysel davranışa bırakıyor. Bu böyle olunca da yabancılaşma daha bir kesinlik kazanıyor. (...) Sonuç olarak bu yönlemsiz tutumlar, neoformalisme diye adlandırabileceğimiz bir edebiyatı yani tüketimsiz bir üretimi doğurmuş oluyor.” (Edip Cansever'den aktaran; Asım Bezirci, *İkinci Yeni Olayı*)

Belki de her dönem şiirin dünyasında genel olarak benzer şeyler yaşanıyor ama değişen de çok şey oluyor bir yandan. Günümüzde yaşananların ise masumiyetini yitirmekle bu da yetmezmiş gibi ilkesizliğin tek ilke olduğunun kanıksanmasıyla ilgili olduğunu düşünüyorum. Temel sorunumuz bu her alanda. Dürüstlüğümüzü, içtenliğimizi, çıkarsız sevebilme, her türlü olumsuzluğa rağmen umutlu olabilme ve yaşamı güzellikleriyle dönüştürebilme yetilerimizi kaybediyoruz.

Böylece yalnızlaşmak kaçınılmaz oluyor, çünkü insanlar günlük bir hevesin peşinde birbirinden bihaber gelip geçiyor başkalarının yaşamından. Şairin farklı olması gerekmez mi? Gerçek bir adanmışlık duygusuyla beslemesi gerekmez mi şiirini ve insanlarını? Zor tabii bütün bunlar... Ama sözcüklerin efendisi olmak sınır tanımayan bir arayışa yazgılı olmak demektir. Anlamı olmalı bu arayışın, kökleri şiirin toprağında yol almalı.

Mümkün olsaydı bir deniz kıyısında seni ilk kez gördüğüm o anın düşünüyü yeniden görürdüm. Böylece başlayan bir şey olurdu sesin.

Mümkün olsaydı seni anımsayabilirdim. Ya da unutabilirdim. O düşün içine hapsolmuş maviliği gerçekleştirdim...

Bizi tarihe tanık yapan şiir, yolculuğun sonu belki de... Ve böylece dönüşüyoruz yolculuğa.

→

HER GÜN MUTLAKA ÖPÜŞELİM

Nergisime

Gökyüzünün penceresini aç
Beyaz bir dua dolsun odamıza
Biz yine de öpüşelim
Ki yıldızlar tebeşirle bir şeyler çizerken uzaya
Ki son trene tam vaktinde yetişememişken
Peronda bekleyen yere zımbalanmış ruhların arasında
Kırmızı dudakların siyah beyaz hayaletleri yırtarken
Ki ben her gün senin yollarına gözcü dikiyorum
Ses ver diye, nefes ver diye, elini uzat
Göz göze tutuşalım
Aramızda herhangi bir boşluk kalmasın
Sarıl bana
Biz yine de inatla öpüşelim
Çünkü kar yağabilir
Kapanabilir aşk köyüne giden tüm yollar
Bir insan pek tabii bir çiçeği sevebilir
Tam o anda tüm sevişenler infilak edebilir
Olabilir, olabilir

Bu kirli saatleri bir kenara kaldıralım
Bu ikinci el kalpleri ulu ormana verelim
Geçmiş kefeni, kefeni güz bahçelerine göm
Som rüzgâr, değ günışığı, sev
Bize iki çay söyle eros
Çünkü biz nedense hep çay içerken âşık oluyoruz
Çünkü sana pamuk'tan bir ülke örüyorum
Biz yine de öpüşelim
Bir otobüse atla, evleri geç, arabaları geç
İnsanları geç, pişmanlıkları geç
Orta şekerli uykuları, göz çiçeklerini geç
Son durakta seni bekleyen o yangına koş
Hadi durma, sarıl bana
Aramıza mıhlalayalım sevdanın haylaz ruhunu
Ama üzülmeylem, üzmeylem güvercinleri
Çünkü insan an patlamalarını tutmak isteyebilir
Beyazlar renklilerle yıkanabilir
Bazen ay gözyaşlarına tutulabilir
Olabilir, olabilir

Eğer edeceksek sevgilim
Hayata gülerek veda edelim
Ve o gün gelene kadar
Her gün mutlaka öpüşelim

Peki şiir ihtiyacı olanınsa, kimindir?
"SÖYLE...
Ateşin söylemeye çekindiğini söyle
Havanın güneşi, yüreklenen aydınlık,
Ve öl, bunu herkes adına söylemekten." (René Char,
Çev. Özdemir İnce)

YARAYERİSTAN BİR: SOKAK

çocuk kalmak kadar yalnızım
hayat âleminde
sokaklar benden çikalı çok oldu
gene de geçerim
uğraşırım çıkmış taşıyla
yerleştiği gibi zamanla yarasına insan
yerleşir oyuğuna nasıl olsa
hem tırnaklarımın kanına neden gerek

bir şehre yabancı olmanın son ânıdır yaşamım
gövdesi oyuk ağaç kalınlaşır duvar içlerinde
ağrıdan çatlarım
kocamış kemikli eline zamanın ölüdoğan ben
gene de geçerim sokaklardan
öğrendim yokuş sonundaysa evi insanın
mecburdur dönüşür soluğa

salsam elimi ne zaman
boşluğuna ağacın ve taşın
çocuk mezarlıkta birbaşına
gene de geçerim sokaklardan
ölüevine yemek taşıyım yokuşaşağı

Sinop, Ocak 2013

Sıtkı SIYRILMIŞ

ZEBRANIN KEDERLE KOŞTUĞU

Bir dünya geçsin penceresiz avam
Bodrumlara güneş
Uykulara endişe girsin
Haritaları boşaltsın insan hızlıca
Nerde dağ
Nerde çöl
Nerde sevinç
Nerde döl
Nerde kan
Orda çizgisiz zebra
Uzanmış alnına uzayın
Kederden kaçılmaz ki oysa

Bir rüya açsın sözlüksüz lümpen
Raflara toz
Yüreğe su serpsin
Ama geçmez sıkıntının ikindisi bir
Duraklarda bekleyen kızlar iki
Tekerleklerin dönüşünden bir mevsim
Değişmeyen tragedya
Öyle bir karanlık ki kimsenin iştmediği
Fısıltıyla büyür bazen hayat
Kulaktan kulağa düşer zamanla
Duyulur o kesif karmaşada bile
Zebbranın kederle koştuğu...

OZAN GENÇ İLE SÖYLEŞİ: BİZ BÜYÜK OZANLAR ALÇAKGÖNÜLLÜ OLMAK ZORUNDAYIZ

Ozan GENÇ

Evet öyle, söylenen ile söyleşenin adı aynı. Kader utansın! Biliyorsunuz dilde mutlak Türkçeden yanayım ama bu kertede alışılmış sözcük yerine “Yazgı utansın!” diyemedim, sanki örtüşüyor gibi geldi. Çoğu kişinin yaptığı gibi, “Benimle bir konuşma yapalım” diye arkadaşlarımdan dilesem daha mı etik olurdu? Diyelim ki kabul ettiler ve soruları kendileri hazırladılar. Bakalım bana soru soracak düzeyde şiiri biliyorlar mı? Benim şiirimi benim kadar biliyorlar mı? Şiire getirdiğim yenilikleri kavrayabilmişler mi? Diyeceksiniz ki, bu ülkede şiiri sen mi biliyorsun sadece? Elbette hayır, başka bilen dostlar da var. Ama onlar, benim için ne yazı yazarlar, ne de soru sorarlar. Bir çekemezlik var. Soruları ben hazırlayıp içtenlikli bir dostun (sözgelimi Nüket’in) ellerine tutuştursam, kimilerinin durumuna düşmek var. Anımsayalım, Haşmet Küçükada, oturmuş bi güzel kendisiyle söylemiş. O günlerde de genç bir ozan arkadaşımız yaşına saygı, buna yakınlık gösteriyormuş. İliştirmiş söyleşinin başına genç ozanın adını, bir kitap dergisi de kapaktan vermiş. Gönemmiş mi genç ozan arkadaşımız? Hayır, günlerce evinden çıkamamış. Demek “etik” denen şey arada bir tutukluk da yapabiliyor...

O yüzden duraksamamız, söyleşenin adı yerine de kendi adımı yazmakta duraksama göstermedim ve duraksamadan sorulara geçelim artık. (Sorulara geçmeden önce, bunun gerçek bir söyleşi olduğunu da anımsatmak isterim. Ayna karşısında karşılıklı yapılmış, bunun için aynalı gardrop kapağı sökülerek salona taşınmış, ortaya bir ses alma aygıtı konulmuş, konuşma baştan sonra kayda alınmıştır. -Bende saklıdır, isteyene MP3 olarak internetten gönderilir- Bazı yanlış anlamalara neden olsa da, o unutulmaz gecede bir de oturup kayıtları sabırla çözümleyen genç ozan Nüket Buket’e bir de bu nedenle sağlık dileklerimi sunarım.)

- Sevgili Ozan Genç, genç bir ozan olarak, şiirinizi nerede ve nasıl konumlandırırsınız?

- Ben yenilikçi öncü klasik modernist imgeci dizeci bireysel göz ardı etmeyici toplumcu gerçekçi usçu gizemci nesnel bağlaşıklıkçı hatta bağlaşıklıkçı yapısalcı göstergebilimsel anlayışta bir ozanım. Ayrıca ilerde çıkabilecek yepyeni anlayışlara da istekliyim, onlarla da anılmak isterim. Ayrıca çevreci, yeşilci ve yeşilaycıyım. Her çeşit müziği sever ve dinlerim.

- Şiirde melezliği mi savunuyorsunuz yani?

- Estağfurullah! (Yahu, bunun öz Türkçe’si neydi?) Kesinlikle ve asla. Gerçi süt ile kakao birleşince harika tatlar çıkar ortaya (ben en çok puding severim) ama şiir çikolata fabrikasında çalışa çalışa kararmış filan değildir. Bakın bir giz vereyim, şiir kuzeyin soğuk aklığını da sevmez. Bırrrr... Şiirin yer çekimi ekvator dan ve kutuplardan çok yarı küredir. Ne var ki ekvator da çölden, kutupta kardan başka? Bakınız küreselleşme oraları da nasıl değişime uğrattı: Çölde coca cola satışları artıyor, kuzeyde ise erime var. Ben şiirde herkesçe bilinir olmayı savunuyorum. Şiirin her tarakta bezi olmalıdır. Bu, bu çağın gerçekliğidir. Küreselleşme, küresel ısınma, sayısallaşma, göstergeleşme, yapısallaşma ozana yepyeni ufuklar açmakta, yeni sorumluluklar da yüklemektedir. Dünya yurttaş olmamız, ulusal bilinci diri

tutmamıza engel olmadığı gibi, kitle dilinden ve gizemciliğin olanaklarından yararlanmanın maddeci estetiğe açabileceği pazarları da unutmamak gerekir.

-Ozan ve eleştirmen arkadaşımız Nami Dupduru, (buradan kendisine sevgi ve selamlarımızı iletelim) yakınlarda yayımladığı bir yazısında, “Şiir kimi genç ozanlar eliyle yaşantıdan ivmelenmiş soyut düzlemler içeren, doğrudan apaçık biçimde siyaset yapmayan ama dile gelen söze de çiçeklenmeler sağlayan, çiçek açtırtan yeni toplumsal bireysel devinimle dikkat çekmeye başladı. Kant’ın deneyimsiz us’un eksik kalacağı, Hegel’in mutlak tin’in yabancılaşarak somutluk kazanacağı, Nietzsche’nin etik’in söylemsel dil’i körelttiği vurgularıyla belirlenen düzlemi olanaklı kılan bir yolun en önemli ozanlarından biri de Ozan Genç’tir” sözleri konusunda ne dersiniz?

-Ne derim? Tanrı derim! Yani Allah derim. Kendisine ben de sevgi ve selamlarımı iletirim. Yazısını okuyunca ilk işim şiirlerini internetten bulup okumak oldu. Çok hoş şeylerdi. Poetik kitaplarını da internet üzerinden ısmarladım. Ne yazık ki üçkâğıtçı bir siteye çatmışım, paramı iç ettiler. Kendisi imzalar gönderirse makbule geçer.

-Şiirlerinizin şiirsel (poetic), dilsel (linguistic) ve anlamsal (semantic) çözümlemesini yaptığımızda yüzey yapıdan derin yapıya geçebilen, kesitlerini artzamanlı (diyakronik) düzlemden çok eşzamanlı (senkronik) düzlemde senkronize edebilen, çok katmanlı, az acılı, sıklıkla gidimli yapıdan saparak döngüsel örüntüler oluşturabilen, sözcük bazında tümevarımlı, dize / tümce bazında tündengelimli bir şiir olduğunu görüyoruz. Bu ustalığı nasıl edindiğinizi sorsak...

-Öyle miymişim? Hiç farkında değilim. İnanın ben bunları yaptysam -ki yapmışımdır- farkında olmadan yapmışımdır ve bu da şiiri kılışsal olarak kavramış bir ozanın kendiliğinden kimi şeyleri yapabildiğinin en somut göstergeleridir.

-Yani kuram ile kılış arasındaki eytişimi ayrıksı açıdan yorumluyorsunuz.

-Doğru bir gözlem. Bu arada soruları iyi seçmişsiniz. Şiirimi bilen birinin sorularına odak olmanın sevinci bir başka. Sizi kutluyorum. Ozanın kılış, işlemde kuramdır. Başka deyişle ozan kılış yaparken kuramını da yapar ve bunun ayırdında olması da gerekmez. Bunun ayırdında olmak, eleştirmenlerin işidir. Ama siz bunları ayırt edip bana söylüyorsanız, ülkemizde eleştirmenin içler acısı halini de ortaya koymuş oluyorsunuz. Ozan Genç’i sadece Ozan Genç’in anlayabildiği bir ülkede yaşıyoruz. Bir ülkenin gelişmişlik düzeyi eleştirmenlerin ozanlara dair araştırma ve incelemelerinin sayısını çokluğu ile ölçülür. Türkiye bu yüzden kalkınmıyor.

-Kişiyi alıp götüren ama geri de getirmeyen kimi dizeleriniz de var. Ne dersiniz, ozan, özellikle de sizin gibi bir aşkınlık içinde ve bu aşkınlık aracılığıyla var olabilen ozanlar, bilgikuramsal kişiliğin ötesine geçen ontik bir yitiş içinde sayılabilir mi?

-Bakın önce dil konusunda anlaşalım. Ben ki bu konuda öteki beni bile kırmaktan çekinmem, yüreğini kırarım! (Okura not: Nitekim gardrop aynası burada ciddi bir kırılma tehlikesi yaşadı - Nüket Buket). Bilgikuramsal diyorsunuz, yani öz Türkçe kullanıyorsunuz, sonra da sömürge aydını ağzıyla ontik diyorsunuz. Açımsayın, (bu sözcüğü itiraf anlamında kullandım), “ontik” sözü ses olarak hoşunuza gidiyor, değil mi?

-Soruları ben sorduğumu sanıyordum.

-Sen ya da ben, ne ayırt eder. Sartre’in dediği gibi, başkasının bedeni, benim olgusalığıma atıfta bulunan olarak açılmış aşkınlığın olgusalığıdır. Başkasının bedeni de →

EN-AÇILMIŞ-AŞK

Kendini aç-gelerek
dudağa işleyen hissin
anı
okyanus sessizliği-
köpüğüyle
sevincimdi

Dokunuşun en aşırılığı
korku heyecan
-hayrete düştüğüm
güzelliğin
ürpertisiydi

Suda gerilen bedenim
fosfor ışığı
geri çekilişinin öyküsü
çıkagelen bir bahardı

Öpüşün en teması
orasının pak görüntüsüne
uzan —mış
gecenin sevinci
esrik havanın duruşu
merhametli uykularımı

Giziyle sevişen
duygularım ve
gamzelerimin
zamansızlaşan yolculuğu
hep böyle
ede-geldi.

BUNU İÇİNDEN OKU

1.
kalabalığımızın konulmuş parkların soluğu
ürkmesin diye tedirgin serçeler.

bu yüzden ışık kırılır; oyun ortasında
yarım bırakılmış çocukların resminde

bak! nasıl da tökezliyor birbirine günler
takılınca gövdeme. çocuk kal kalbi
uzanıp boylu boyunca yüzümdeki sedire.

bunu içinden oku dedi kuşlar. öyle yaptım
buğdayımız çoğaldı
denklemimiz çözüldü
kül oldu günlere serptiğimiz o telaş

2.
üflesem ellerime bulaşmış kelebeğin tozunu
köprüleri yıkılmış, çağıldayarak akan
nehirin sularına. kurtulurum
belki küfün dantelleri arasında
upuzun yatan gövdemden.

tamamlanır sonra çocukların resmi,
gün ışığını örer
kendi hırkasına. kaldığımız yerden başlarız
yorulmaya ve çıkıp geliriz
bir ikindi vakti kendimize dönüp
varmamanın bitmek bilmez usancından.
yol neresi, öyle gidip gözden kaybolan kim,
uzayıp incelen harflerin ayıbı mı
üzerime dikilen sözcüklerin günahı?

DÜŞÜNANLA I

Dipsizlikten olma
Gece yüzünü yıkayamaz
Size bundan bahsetmeyeceğim ama
Herkesin herkese karşı savaşı ne demek
Biraz düşüneceğim.

Dipsizlikten doğma
Düşüncelerim
Arasında
Kaçınıcı virgülden sonra kaybolduğum
Kayda değmez şeyler arasında

Çıplak bir sabahtan daha yalın değilse
Gece
Artık konuşabiliriz
Neden sonra ne oldu da
Savaşımız başladı?

Düşüneceğiz.

hazırdakilerle salt dışsallık ilişkileri içinde yalıtık nesne olma niteliğiyle ten olarak algılanamaz. Öyleyse varlık karanlıktır.

-Yenikapı narlıktır.

-Anlamadım.

-Siz öyle söyleyince aklıma bizim ordan bir türkü geldi de.

-Folklor şiire düşmandır. Konuyu dağıtmayalım. Sonuçta her ozan varlığın özü değil, üveyidir. Ozanın ülkesi dildir. Öz ise dil ile olanaklı ve olasıdır. Öz dilimize sahip çıkalım... Şiir diline yeni bir işlem ve kaplam katalım. Şiiri düştüğü acıklı durumdan çıkaralım. Şiiri yaşama döndürelim. Bence konuyu da çok uzatmayalım.

-Başka diyecekleriniz var mı?

-Olmaz olur mu? Ayça lütfen artık eve dön. İnan senin sandığın gibi değil. Anlık bir şeydi. Biz ozanlar duygusal insanlarız, bir an an'a yenik düşmüş olabiliriz. Mutfağın halini görsen, içler acısı...

(İçtenlikli bir not: Son soru ve yanıtı, kaydı çözümleyen Nüket Buket tarafından nasılsa unutulmuş, Ozan Genç tarafından eklenmiştir...)

GÖZETLEME KULESİ

Oresay Özgür DOĞAN

Giriş İçin Kavramdan Bozma Kara Bir Paragraf Taslağı:

Olgunlaşmış bir öneriden peydahlanan aykırı ama utangaç bir çağrışım sonucu sayfa atlama yöntemi ile kitap okumaya başladım: İralanmış melankoli... Ağırca sonsuzluğa akıp gidiyor dirim fotoğrafları.

Anlatma yöntemi karmakarışık şeylerin döngüsündeyim. Sürekli okuma tutkumu güncelliyorum. Kıyırık bir kavram: Bilinç Akışı Okuma Yönetimi. Kitabın ruhuyla hasbihâl.

Kitabı seyrediyor, Tavus Kuşu, yaşamdan eksik kalarak...

Sonra okuyucuya armağan ateş: "Fazlalıklar" şımarıklığı.

Okuyucuyu yozlaştıran edebiyat şeytanı.

Belki sıcak denizler, dalgalar...

Bulantı

Değişen bir şey yoksa okunacak bir şey de yoktur: Yüzümüzde bir camın iniltisi: Kavil.

Siz uyanırken ve erkenken dünyaya, şiiire geceyken yüzünüzdeki sabırsız tebensüm, el izinizi bilinçlendirirken çelişkiler ve uyumsuzluklar ve yorum acı çekerken...: Koşar adım büyüdünüz hüznünüzün koruyucusu yaratıya. Ilımlı postuna büründü saflık ki artık yazdıklarınız sizin değildi.

Siz, manayı açığa çıkaran özgür ve özgün ayrıntıların soluk kesen övgüsünde ışıldarken; ürperdi uğultusu başboşluğun, mülkünü bekleyen.

Okuma ve Seyretme Saatlerinde Ulysses:

"Eski kelt büyücülerinin aklının durduğu..." bir kitap... : Düşün ve geleceğin torbasından yaşamı çekiyor, iyi huylu ustalık dönemlerini hırpalamak için. Devinen zamanın ortasına kurulmuş, tanımlanamayan bir ıslık: Karşı duruş. Kim bu çılgın saldırıya karşı koyabilir. Sonsuz ve olan.

"...Çoktan yitip gitmiş birinin yabansı sayfalarını okuyan bir insan, bir eski zaman kişisiyle bir olduğunu duyumsar." Açın umutsuzca eski ve yeni dünyanın edebi kapılarını...

"Uçan bir martı gölgesine..." sığınalım.

Akıl süsleniyor uluorta ve hâkim. İç odada sükûnet. Ve herkes, söylenmiş üzerine alınabilir.

"ellerin bembeyaz, dudakların al/endamın narin senin/gel yat, uyu benimle derhal/ karanlığında öpüşelim gecenin" diye yazmış, Joyce. Ne demişti Catullus: "canımın içi, cicim/ tatlı Ipsithilla'm benim/ ne olur çağır da beni/ yanına geleyim öğle üzeri/ çağırırsan hele kapıyı sürmelemesin kimse/ dışarı çıkmaya kalkma sen de/ otur evinde ha/ sevişmek için bekle."

Betimlemeler cümbüşü. Gerçeğin çıplak yüzü. Estetik bir ağırlık, salt güzelliği inciten. Kaostan dinginliğe yürüyüş: Okuyucuya nefes aldırın. Sonra geri dönüşler yalnızlığı. Her şey konuşuyor, nesnelere ve öznelere durmadan konuşuyor, birbirini tanıyan...

Ulysses: Sorular ve cevaplar delisi...

Çareli: Üzerinde anlaşılmaşların yanı başına, maskenin gerisindeki öteki yüzü asmak ve beklemek. Bir gülücük dünyayı saklayabilir. Mekân ve sonra yine usulca zaman, mırıldanıyor.

"Ölümün ortasında yaşıyoruz biz." Gerçekte herkes kendini gömüyor, sonra unutulacak olan. Birikimle dalga geçiyor, ses. Görüntüler manifestosu: İç kapılar... Ve kelimeler cereyanı. Ve kasırga, köşe bucak sevinçle yol alan.

"O yağ biziz. Sen de ben de ateşteki o yağız." demiş yazar. Şimdi yağ ve ateş; eriyip katılaştıran, eriyip katılaştıran... Ve olmanın diliyle: Sökülür şiiire küçük raflar.

Ve "Uyanamadığım için kurtulamayacağın bir karabasan." Ve şimdi burada o cennetin çocukları. Ve kör gözlerin asası. Her şeye biçimlenen lirik dokunmalar değişimi: Bilenmiş.

Ulysses: Güneşi adım adım takip ediyor, günüyle ince işleyerek... Ve ötekiler... Ve razı olduklarımızla aynı çemberin içindeyiz.

"Deha sahibi bir insan hata yapmaz. Onun hataları istençlidir ve yaratıcılığının kapılarıdır." Kulaktan kulağa, peşkeş çekilmiş bir uzlaşma.

Şimdi de özü didikleleyen bir cümle: "Afrodit... Her gün varıp eğilmeliyiz önünde. Hayatımın aşkınsın, yakan dudaklarınla."

Sonra kuşkuyla parçalara bölünmüş iyi ve kötü... Neyse.

Belki devam edersiniz. Belki, yine yaşamdan çalarak...

Maskara Bir Prolog

Şiirin kadim toprağına gonca gül açacak şekerli ölünüz... Yalım ve asude.

Uyuyor hamağında astral yolculuğunun entelektüeli.

En iyi şiirinizin yer aldığı ve ele geçirdiği kitabınızın adını okşadınız, şairliğinize değer katan. Ne güzel, sonra tozlarınızı aldınız, her dizinin, sildiniz, süpürdünüz! Yine olgunlaşmak için sabırsızlandınız, bir an önce. Her şey bir an önceydi. Yine hep kendiniz için yazdınız. Şiirin müzikli tarafında durdunuz. Yine başkalarının yolunu yürüdüünüz.

Ve aşk, şahdamarınız için küçük bir yalnızlığı... Belki aklınız olsaydı şiir yazmazdınız, alkışlarken sizi şiir aileniz.

Vinçler

Çağ kapatıp, çağ açacak genç şairler zamanı.

Şiir için "İlgi Uyandırma Aşaması": Kahredici bir serinlik...

Gelişmeler, tanıtım faaliyetleri vb. şeyler yine sıkı bir şairi müjdeliyor...

Acıdan ve şiirden söz ediyorlar, olmuş ve iki şeyin arasında kalmış şeyler, umudu uyuma yamayarak. Sonra sayfalarca cıvımsız ve tedirgin ve kekeme öncü bir cesaret.

"Bir dergiye can vermek istiyorum. Müsaade bekliyorum." demiş bir şair-yazar. Pavese okuyalım: "Sen ki geçtin hepimizin kirlili günbatımında/ ve yükseliyorsun şafağı gibi bir dünyanın, yeniden doğmamı sağla bir gün." Güzel günler gelecek, galiba.

Aynı kitap hakkında yazılmış iki belki de üç diğer yazılardan kopya çekilmiş ve de bir iki ters yüz edilmiş cümle ilavesiyle traşlanmış, kitap inceleme yazısına benzer bir yazı okumanın ağırlığı bir "Başka" olabilir ki burada göze sokulmaya çalışılan "Başkalık", çoğunlukla uyarlanmış sezginin boşluk duygusudur.

Biliyorum

Hep loş pencereler, korkunç ve yadırganmış.

Ey Yanılgı... Nutku tutulur avlunun.

"Derin", sıfatların en manalı sıfatı: İncelemenin baş tacı, ses geçirmeyen...

Ve o anlaşılmazlık: Keyifler şairinin açmazı.

Fantastik

Tedirgin olmanıza gerek yok, sayfalarda her aklın geyşası bir suskular sürgünü; rengârenk ve beklenildiği gibi günahkâr... Burada, her şiir kitabı sıra dışıdır ve pervane.

ÖLÜ BÜLBÜL

her sabah açar
- ağzıdır herhalde
giyinmiş hazırlanmış doluşuruz
üç aşağı beş yukarı
- aynı saatte kalkarız
üç aşağı beş yukarı
- aynı meyveleri koparırsız
ağzıdır ve meyvedir herhalde
öğle ve ikinci vakitlerinde
üç aşağı beş yukarı
- aynı sözcüklerle oturur masalara
aynı sözcüklerle koyuluruz yola

her akşam açar
- bir çiçektir herhalde
yorulmuş çileden çıkmış dinmiş
orada burada anlatarak
- aynı günü sıyırmaya çalışırız
orada burada anlatarak
- aynı yarına sağarız
geceyi ve kendimizi herhalde
biriktirmek için avucumuza
orada burada anlatarak
- aynı niyetlerle başlayıp yağmaya
aynı felaketlerle sonlanırız

sel gül ve ölü bir bülbül

EZELİ DOST EBEDİ SEVGİLİ

Âdi bir operasyonum sadece,adli ve resimli kayıtlarda şimdi
X, Y, Z veya *malum şahıs* adım, varsa tabii adın bir önemi
Resmi adamlar, ciddi, yürekleri kilitli ve belleri makineli
Olay yeri ekibi, acılı öten sirenler, güvenlik şeridi

Ex olmuş/um dünden, ön rapor çoktan belli
Kameralar, dijital şipşaklar, adliye muhabirleri
Ve yeni güne, dumanı üstünde bir 3. sayfa haberi

Ölen benim, bil diye söylüyorum sana
Üzerimde günü geçmiş gazeteler olsa da
Adımı bilmese de televizyonperestler
Ölen benim
Yüzüm annemce bile tanınmasa da

Benim o taptaze, soğumamış mevta ben
Beynimde göçerken bile bahar ve meltem
İyi bilirim, bilirsin o ilk göçüşü kampüsten
Gözlerde nem, incinmiş nazenin gelincikler
Ezeli dost ama ebedi sevgiliydi artık
Ayrılrken sonsuzluğa, buz kesmiş eller

07.08.2012

UYU DERİN DERİN

Uyu,dağılan düşün, asitleşen ırmağın isyanında
Gecenin plastik alevi ormanı kuşatırken,
Doğanın gizil aşkıdır yaşam özsuğunu körukler
Ama bir türlü öpüşmüyor yüreğin toprakla, kuşla

Uyu, yağmur kaçacağı kızgın bulutlar
Etinde ölüm oklarını deniyor durmadan,
Ağacın sönen soluğuyla karbon kuşlar arasında
Zaman gezegensel bir kördüğüm şimdi

Elleri genetikte rüzgâra dönüşen radyasyonun
Neft gölünde gül cinnete girmiş, ne denir buna
Yaşamın nabzı düştükçe git gide
Arıların delirmesi boşuna değil, uyu

Nerde, ayın o duru suları gümüşlemesi
Bir büyü vardı, bozuldu gitti
İşte acının çarkı dönüyor dört bir yanda
Uyu sen derin derin cüraf dağı altında

Herhangi Bir Bölüm

Yararı yalnızca bir durumu işaret etti ölü balkon gölgelerine. Güneş'in içinden geçen Palyaço'nun alınına Dünya'nın karanlığını dayadı. Gösteri kabinindeki Yetkili Şair birinci kimliği üzerinden ikinci kimliğine küçük bir övgü yazdı. Artık Pespembe Bir Tangodur Hayat, başlıklı şiirin sahibi Yeni Hüzün Şarkıcısı ise feleğin çemberinden nasıl geçtiğini anlattı. Her şey bir şair kisvesinde olupbitti. Bilinçlenme sağaltımı.

Haz Ortakları

Musibet ve Her Şeyin Yakınına Küçük Bir Korku

Edebi unvanların sahibi, Yaşam-Anlam Ustası, bu defa ölmüş imgelere yeni bir hayat veren, yine kendine has ve arı derinliği gün yüzüne sürdü. Derinlik ve uygunluk, sıkı bir okur tarafından sempatik ve etik bir yaklaşımla, elbette yine ay ışığı duygulanımları eşliğinde alkışlandı.

Sonra siz, hep sustunuz ve göçtü turnalar, acının atlasına işlenerek. Kutsanmış dizelerle tembihlendi yürek bağımız. Fazlalıklar ve ağır kaçanlar atıldı, sıkıntı olmadı, sonra. Kendine çeki düzen verdi kaygılarımız. Bir sığınma evine büyüdü o dünya, hiç durmaksızın büyüdü. Hep nar ağacını süsledi varlığımıza o nar: Gölge ve çardak, kalbinizin hırçınlığını dindiren. Sonra. Aşkın suretine söğütlendi, dilinizin sardunyalı geceleri: Yağmurlar, dalgınlıklar, yeminler... Sonra. Nar bahçelerine yürüdünüz, küçük odalarda küçük özgürlükler, küçük bir alınyazısı. Sonra. Törenlerle aktı mavi ve yeni gözyaşlarınız. Yüz sürdü suyun divanına yüzünüz. Sonra.

OLANAKSIZ SENARYO

Hayır, bu olanaksız senaryonun dışındayım ben
Korku dolu dakikalar, ellerimde kül sepetleri yalnızım
dilindeyim

Seni sevdiğimi biliyorsun tekrara lüzum yok
Tekrarlanan şeyler için yine de bir bilinmezlik var
Seni sevdim diye beni sevmeni beklemiyorum
Sadece çay içebiliriz, devleti konuşabiliriz
Bir taşla iki kuş vururuz, iki kuşla bir kuşku

Korkmuyorum evet

İftira say ister itiraf bu önemli değil
Kimsenin haberi yoktu, yağmurlar önce kuraktı
Saatler bir gezginin mezarı
Tuzu gittikçe öfkeleşen bir deniz
Ve denizin dalgaları her çağda modern
Biz bize dönelim, dönme dolaplara binelim
Kırpiklerimle kapansın kırpiklerinin kapı aralığı
Örneğin; hava güneşliydi ve biz yine yalnızdık
Öyle çoğalıyordu atılan taşlar, öyle ezberleniyordu taylar
Şimdi geçmiş bir şemsiyeyse en çok kendimden korunurum
İnancını kaybeden bir duvar
Artık nasıl inanırsa sağlamlığına öyle

Mektuplar dışında her şeyi yalanlıyorum
Evet bunu yapıyorum bir teklik bir çokluk kılığında
Kayıp değildir hiçbir ormanın yolu, ayıp değildir
bunu bilmemek
Ardından bakmanın uzun boynuna o bekleyen damarlar
kesildim

Olanaksız senaryonun daha başında isyan, ışık, evler karışık
Devlet ve evlat yan yana gelmiyor
Sonrası tahmin edilemeyen bir kuyunun güneşi selamlaması

Çok kendim kaldım burada

Biz yine bize dönelim, dönme dolaplara binelim
Bal sürüyor gibi kırdılar ağızımızı, hem de bu elleriyle hiçten
İçten gülümsedik sadece
Önceyi sormadıkları için eksik tanırlar
Sonrayı bilmedikleri için yalnız
Boy gösteren dikenler ve çekimserliği
Uzun bir iç çekişten astarı titremelerin
En fazla kendimizle yer değiştirebiliriz
Bu dünyada anlayanlar geriden gelir, tuhafılıktan gelir
çoğu şey

İnanmışım yere inanmamış olarak döndüm, ne aman marifet
Bunu anneme dilinden düşüremediği Allahlı kızlara
ismarladım
Peygamber köprülerinden besmelesiz geçtim de
Dilimin ağırlığından koruyamadım dünyayı
Ardımda ısırgan otları doğmuş olmalı kangren otları
ve hatta otları
Olanaksız senaryo mu bu

NİŞAN

1
Korkar isli kalbi, gecenin kasvetinden
Bir sebep arar ki erişsin yokluğa,
En çok da hazırlıklı yakalanılan
O sükülün nam saldıği temmuzlarda.

Elizabeth gelen bir damlaysa eğer alnında toplanan
Yağmur olur düşer toprağa.
Yağmur dediysen gözyaşındır aslında

Uzaklaşınca maddenden
Kader, kadim tesellidir insanoğluna
Sürgünler de, mahpuslar da, aşklar da.

Söyle Zarif de: “kaderle uçar kuşlar da”
De: biz kimiz yazacağız tarihi sayfalara

2
Ve şimdi hayatın neresinden tutsak,
Elimizden kaymaması mümkün değil.
“İki çay söylediğimiz günler geride kaldı
Biri açık.”

Ve şimdi bir intiharı başlatsak beraber bu hata değil!
Ölmek bir “an” sadece.
Ama ondan önce
Evet biliyorum insanın bir hüneri olmalı,
Mesela iyi nişan almalı bileklerine.

Ve şimdi biz burda bu çağda şiir yazıyorsak bu hata değil!
Yaşamak için başka neden kalmadı elimizde.

DAR AÇIYA ULAŞMA ARZUSU

iki bin kız teni dolaşüyor içimde
iki bin kız teni doya doya kanadı.
iki yanımda iki yağmur, iki deniz yırtıldı.
soğuk, aceleci iki yangın kavuştu karanlıkta
oysa dönmek ne kadar zor
akreple yelkovanın ters takla atışı gibi

sürüyle çocuğun gülümseyişi
öptü alnımdan, yarına bir umut doğurdum
tutmadım elini yeni baştan,
yeni bir sevinç kavrulmasın diye.
o ara gözlerimden rahmine bir yıldırım düştü
yandı kavruldu ortalık.

Seher ÖZKÖK

KUMAŞ

kumaşın teninde derin bir izim şimdi
zamanın makasla gölgelediği
kesip biçtiklerimizdir ne garip
bedende koku
ruhta renk
kesip biçtiklerimizdir
ben'deki ahenk
derinin ardına gizlendiği

Ahmet TAHTA

AŞK ANAYASASINDA YENİ DÜZENLEMELER

yeni kanuna göre aşktan ölüneniyor
intiharlar geçirtilirdi anayasal düzenlemelerle..

Madde I.

eşler arasında -kırgınlıklar dahil-
ne varsa aşka ilişkin
bir bakış ya da bir hediye
anlatılmalı şiirlerle

Madde II.

geçerken uğramıştım kabilinden her söz
yasaklanmalı dostlar arasında
çünkü en hassas tartılarda bile
ölçülemez sevgiler.

Madde III.

öpüp koklanmanın bilimsel temelinde;
bir hercai menekşe !

Madde IV.

bir gülü koparmanın en ağır cezası
hasbıhaldir oturup saatlerce el ele

Madde V.

komşulardan gizlenen ne varsa aşka ilişkin
ertesı apartman toplantısında görüşülecek ilk madde..

Madde VI.

tutanağa geçilmemiş ne kadar aşk acısı kalp kırıklığı
yeis ya da gözyaşı
bundan böyle
hurra şehir çöplüğüne...

28.12.2011

Reha YÜNLÜEL

KOZA

gözlerin sünüyor gecenin karanlığında
gözlerin gecenin karanlığını sündürüyor
tozunu alıyorsun bir ekran ışığının kirpiklerinle
bana kirpiklerinle değıyorsun

günlerin, haftaların ve ayların
okunmuyor esâmesi
yıllar alıp başlarını çoktan gitmişler
bir yel sürüklüyor herşeyi
yanibaşımızdan düşerek geçen o maskeler

bir susmayı örüyoruz birlikte
upuzun bir çorap gibi
başımız dik, önümüz açık
bir susma çoğun bin sözcüğe kâfi.

Mehmet GİRGİN

KARDEŞİZ

İlkbahar irkilirken
İlkyaz ilk aşka karışırken
Kardeşiz
Yaza yazıklar olsun
Somurturken sonbahar
Kardeşiz
Unuturken kış
Diri tutarken ağıtlarımız
Vurulurken çocukluğumuz
Kardeşiz
Koca koca kentlerde un ufak olup
Ezilirken
Kardeşiz
Toprak damlı evlerde
Gecekondularda
Kandırılırken
Kardeşiz
Çiçeklenirken umut
Dağlarda erirken karlar
Kardeşiz
Aynı çenede dişiz etiz
Parçalarken çepeçevre
Çemberi
Kardeşiz
Kardeşiz

YARASA AYNA

1
Say ki nişanlı bir kıza âşık oldum ya da ölüme
kaderimin sesini gezdirdim içimde otuz yıl--
Hulki öldüğü gün mustafalara hüseyinlere çalışıyordum
“her yüzüğün altında bir yara vardır” dedim
bütün evlilere ve ölümlere küfrettim!

2
Ah! Niçin böyle yaşlı,
neden böyle gencim--
genç adam hiç ayna kırar mı!

3
Hayatımın dörtte üçü dağ değil de dağ arkası
dağ demişken, üç dağ aşır bir şehir öldüremedim sayende
Hüseyin dağımı bırak Ağrı ya da Allahuekber ne fark eder
Allah bilir hiçbir dağın don ve doruk yüksekliğini
bilmezsin
ömrümün kalanı *helâlû* hoş olsun sana!

4
Dün gece o kadar gençtim ki anlatamam, ama anla
günahla sevap arası kaç gençliğim var bir bir öldürdüm!
Ah, ne kadar kendim var çıkarmak istedim aynalardan--

5
kızın ve kendimin ayıp yerlerini öpmüştüm
günah içindeydi amel ve hatıra defterim
omzumdaki iki melekten biri adımlı sordu:
ne ibrahimim ben dedim ne hüseyin!

6
İki dağın birbirine çarpmasıdır bazen
aşk ve ölüm--

7
Hem nü’G hem mübarek gün--
bugün Güllü sudan soğuk bakıyor!

NAZİK’İN MEZARI

Ey gömülmeden önce bedenimde
Sonsuz sessizliği duran ölüm

Güneşe gülümseyen taştan bir kapıdan girdim
Mahlep, kayın ve mezarların arasında
Bugün ebabillerin göç mevsimi olmalı çığlık çığlığa
Diri güneşin altından geçtim

Bugün Kahire’deki mezarına geldim
Yaşamın boyunca şiirinde dert edindiğin mezar ve
Ölümün yokluğundaki anlamını bulmaya, talan edilmiş
Memleketinden uzak gömülmeden geçtim

Irak haritası çizilmiş mezarını kapatan siyah
Mermerin kalbine, şiirlerinden dizeler yazılmış
Ah, Nil nehrine süzülen doğum-ölüm tarihleri
Ülken gibi solgun ve uzak bir gülün adından geçtim

İkinci dünya savaşı/ Londra/ Kahire,
Ölüm/ mezar/ göç/ imgeleri şiirlerinde
Piramitlerin arasında dolaşan sarı toz kadar kadim
Mezarına gelirken bu üç imgenin lacivert gecesinden
geçtim

Önce beklemeyi öğrettiler dedin
Bekledin, ülkenin acı kılıfında terli özgürlüğü
Ülkenden uzak kurak umutların tarlasını ektin
Bekledin, ölüm döşeğinde beklemenin mirasından geçtim

Günbatımı, Nil nehrinin üstünde nakşını işlerken
Yaşlı bir adam gibi umudun şarkısını mırıldanıyordu
Ben uzayan gölgelerin sessizliğinden
Güneşe gülümseyen taştan bir kapıdan geçtim

Ölümü duyumsamadan yaşamayı
Diledim veya yılların uzamasını

Yayın Yönetmeni	: Ramis Dara	Katkı Payı	: 25 TL.
Yayın Danışmanları	: İhsan Üren, Gültekin Emre, Serdar Ünver, Yalçın Oğuz.	Posta Çeki ya da Banka hesabı:	Ramis Dara adına açılmış; 6025702 numaralı Posta Çeki hesabı ya da Garanti Bankası Mudanya şubesi (1050) Hesap No: 6989317 IBAN: TR 35 0006 2001 0500 0006 9893 17
Yayın Adresi	: İncirdibi Sok. Baysan Sitesi No 6 C Blok D. 7 Güzelyalı – BURSA	Baskı	: Akın Erim Matb. Hocalızâde Cad. 7/27 Setbaşı – BURSA
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü	: Tülay Elal Muş (Barış Mah. Adalet Sok. Adaletkent Sitesi H Bl. D: 3 Nilüfer – BURSA)		
Yazışma Adresi	: PK 68 16361 Ulucami – BURSA		
Yayın Türü	: Yaygın süreli yayım. ISSN 1305 – 7685		
E- Posta	: akatalpa@hotmail.com		

Ocak 2000’de Bursa’da Ramis Dara, Melih Elal, Serdar Ünver, Ali Özçelebi ve arkadaşları tarafından kurulan şiir ve eleştiri ağırlıklı aylık edebiyat dergisi *Akatalpa* (www.akatalpa.org), şair ve yazarlarının bağlı oldukları telifler, İhsan Üren’in ve başka bazı şiir dostlarının sürekli katkısıyla yayımlanmaktadır.

